

Grønland 1985 i glimt

Endnu et år er gået . . . Nogle vil sige, at der ikke er sket de store ting, mens andre vil mene det stik modsatte. Et ganske almindeligt år som alle de andre, – eller netop dét år, der satte gang i en hel masse. Det afhænger naturligvis af de briller, man ser det hele glide forbi med, og det hele opfattes selvfølgelig forskelligt, om man betragter begivenhederne fra Ittoqqortoormiut, Nuuk, København, Varde eller Strasbourg.

Redaktionen har bladet lidt i de grønlandske aviser for at se på lidt af det, man i den grønlandske presse har lagt vægt på i 1985. – Nogle subjektivt udvalgte glimt, hvor mange nødvendigvis må føle sig forbigået, hvilket vi beklager, mens andre måske vil undres over, at netop de er blevet nævnt.

Den 1. januar 1985 overtog Grønlands Hjemmestyre produktions- og eksportsektoren i KGH, der indtil da havde været et 210 års statsforetagende.

Det grønlandske EF-parlamentsmedlem Finn Lynge tog endelig afsked med EF, og formanden for ANISA, landsstyremedlem Lars Emil Johansen kunne i Grønland oplyse, at ANISA's formål

var opfyldt, og at organisationen derfor var ophævet. – EF Båj!

Poul Madsen takkede af efter 21 år som forstander og leder af Grønlænderhjemmet i Hellerup for at arbejde for Hjemmestyrets Danmarkskontor. Grønlænderhjemmets leder fremover er Oluf Høegh.

Og for at blive i Danmark overtog tidligere landsrådsformand Lars Chemnitz formandsposten i Det grønlandske Selskab, da Christian Berthelsen efter 9 års prisværdigt arbejde ikke ønskede at genopstille.

I april gik KGH's fragtskib Magnus Jensen på skær igen, men det kan vel næppe kaldes den store overraskelse.

Men i maj blev landsstyreformand Jonathan Motzfeldt udnævnt til æresdoktor ved universitetet i Fairbanks, Alaska for sin indsats for at placere de arktiske områder i den øvrige verdens bevidsthed og for sin opbakning af inuit-samarbejdet.

32 geologer fra det meste af verden holdt så konference i Nuuk om verdens ældste sten, som er fundet i Godthåbsfjorden.

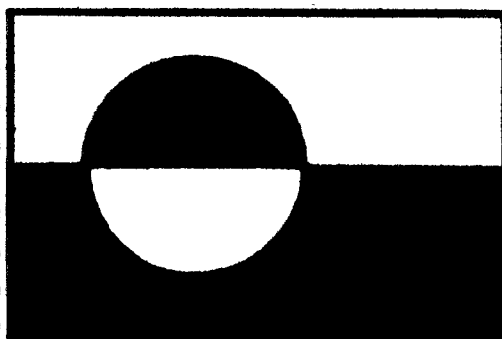
Og så kom den arktiske sommer. Den 21. juni blev Grønlands første nationaldag festligholdt overalt, efter at befolkningen havde måttet sande det gamle danske mundheld, at »et flag er smukkest i modvind«.

Det nye grønlandske flag, som Landstinget havde valgt, sås side om side med Dannebrog, – og sådan vil det nok være i en lang årrække fremover. Thue Christiansens enkelte og let genkendelige flag symboliserer isens kulde og solens varme.

Aasivik, det 10. af den nyere tids store sommerstævner, blev afholdt i juli i Måniitsoq kommune med deltagere fra hele den vidtstrakte kyst. Og samtidig mødtes omkring 60 kajakfolk i Sisimiut fra nord og syd for at deltage i et stort kajakstævne. Under ældre, erfarne kajakroers kyndige vejledning kunne de unge træne i de traditionelle kajakdiscipliner, og man kunne ved samme lejlighed afholde den stiftende generalforsamling i landsforeningen »Qaannat«. 17 foreninger er foreløbig med, men flere er ved at blive etableret langs kysten.

Den 11. august kunne Dansk Røde Kors byde velkommen til en 10-års jubilæumsreception i Nuuk. Grønlandskredsen under Dansk Røde Kors med afdelinger i Paamiut, Qaqortoq, Ilulissat og Nuuk har i de forløbne 10 år ydet en stor indsats indenfor det humanitære arbejde og folkeoplysningen. Man kunne således eksempelvis tidligere på året i Grønland indsamle 600.000 kr. under kampagnen »Afrika sulter«.

Røde Kors' arbejde hviler på frivillig indsats, og pengene kommer fra lotte-

Det grønlandske flag, som er tegnet af Thue Christiansen.

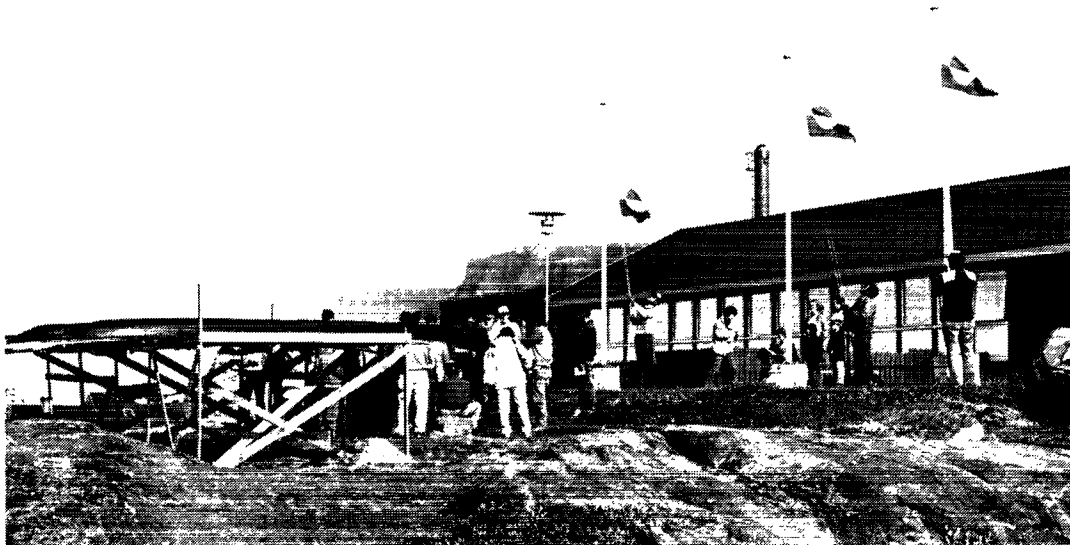
rier, tombolaer m. m., – og så fra medlemskontingenter. 35 kr. om året koster det at være med til at hjælpe andre, der er i nød.

I september afholdtes i Montreal »Arctic Policy Conference« på McGill Universitetet med stor grønlandsk deltagelse. Konferencen var arrangeret af Centre for Northern Studies and Research i samarbejde med ICC og »The Eben Hopson Chair«.

I tre dage lyttede over 100 deltagere og omkring 70 observatører til mellem 30 og 40 talere fra, eller med tilknytning til, alle Inuit-regioner. Det var en stor og veltilrettelagt conference, som vi håber at vende tilbage til i et af tidsskriftets kommende numre.

September var også tidspunktet for en stor sundhedskonference i Nuuk, hvor det blev gjort klart, at man ønskede hele sundhedssektoren langt mere forebyggende end hidtil. Og alle var enige om, at sundhedssektoren ville kunne realisere stort set alles ønsker, hvis man ikke var tvunget til at bruge så meget på spiritusskader og kønssygdomme.

Og samme måned mødtes 17 parlamentarikere fra Færøerne, Island og

Fra landsforeningen »Qaannat«s første landsmøde på Knud Rasmussens Højskole i Sisimiut. Foto: Hans Kapel.

Grønland i Nuuk for at stifte »Vestnordens parlamentariske Samarbejdsråd«. – Et charter, der skal danne baggrund for det videre samarbejde, blev udarbejdet og underskrevet, og det skal derefter godkendes og underskrives i Færøernes Lagting, Islands Alting og Grønlands Landsting. Indtil næste session afholdes i Reykjavik vil landstingsmedlem Jens Lyberth være formand for rådet.

Tasiilaq, Ammassalik, fik en smuk ny kirke, og grønlandsministeren m. fl. ønskede sig et nyt arktisk forskningscenter i Danmark.

Kulturarbejdet foregår i Grønland også gennem museerne. Men de store afstande gør naturligvis et tæt samkvem næsten umuligt, og derfor afholdes hvert andet år en museumskonference, hvor alle museer og museumsinitiativer inviteres til et ugelangt samvær. I september afholdtes den tredje konference i Nar-

sarsuaq med ialt 35 deltagere, og et gennemgående tema ved disse konferencer er f. eks. undervisning i registrerings- og formidlingsteknik og gensidig information.

I år deltog desuden Grønlands Museumsnævn, der er det styrende organ for museerne i Grønland.

Blandt konferencens resultater kan nævnes:

a) Forslag til en museumslov med større indflydelse for lokalmuseerne i Nævnets arbejde samt ansættelse af en museumskonsulent, der kan formidle erfaringer på landsbasis.

b) Oplæg til udformning af en grønlandsk museumshåndbog (hvordan gør jeg dette eller hint?).

c) En fælles holdning til fremmed forskning i Grønland (som er ønskelig, men ikke for enhver pris).

d) Beslutning om at starte en infor-

mationskampagne om museumsloven og fredningsloven i flersprogede brochurer.

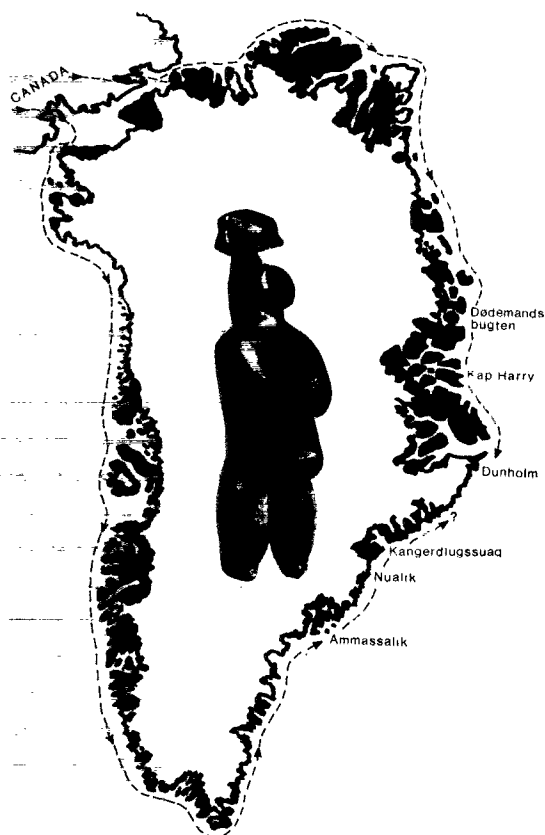
Som et nyt element i museumskonferencen deltog også Ilisimatusarfik, Inuit Institutet med en »mini-konference«, hvor man drøftede muligheden for en fælles registrering af eksisterende og mulige ressourceudnyttelser.

Fra den 4. oktober til 31. december kunne man på Nationalmuseet i København se udstillingen »Folket bag Storisens«, udstillingen som repræsenterer de østgrønlandske museumsgenstande, som skal overføres til Grønland, suppleret med de samlinger, som forbliver på Nationalmuseet. Men udstillingen fortalte også om menneskene bag tingene, østgrønlanderne, folket bag stori-sen.

Hele udstillingen kan ses på Moesgård ved Århus fra 30. januar til 1. juni 1986, og fra efteråret 1986 håber man så på KNK, Grønlands Landsmuseum at kunne præsentere samlingerne for det grønlandske publikum.

Den 17. oktober stod borgmesteren fra North Slope Borough i Alaska, George Ahmaogak, på Grønlands Landstings talerstol som et led i et officielt alaskansk besøg. Han talte bl. a. om miljøorganisationernes trussel mod inuitbefolkningens kultur og livsform, og landsstyreformand Jonathan Motzfeldt takkede for besøget, som bekræfter den gode forbindelse mellem Alaska og Grønland og bidrager til inspiration i det fremtidige arbejde.

I slutningen af oktober, umiddelbart efter Landstingets efterårssamling, besøgte en delegation af repræsentanter for Landsstyret, Landstinget, deres embedsmænd og pressen Olie-selskabet

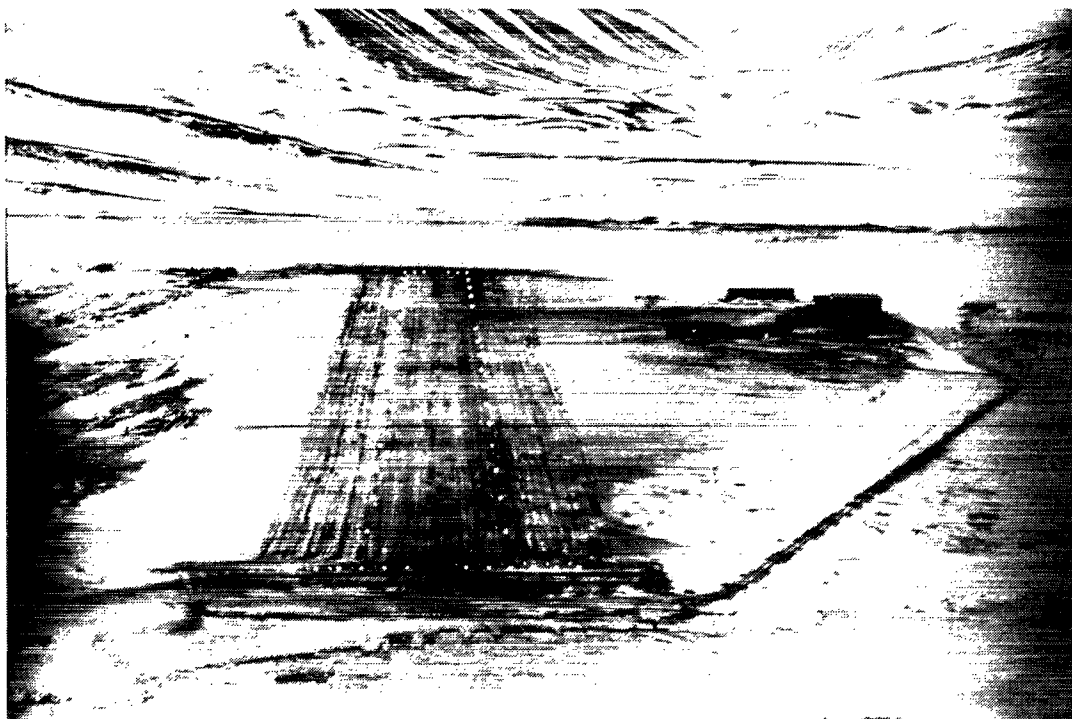
Den første store overførsel af museumsgenstande fra Danmark til Grønland bliver de østgrønlandske samlinger.

Foruden et stort antal etnografiske genstande overføres arkæologiske fund fra de steder, der er angivet på kortet.

ARCO's lejr på Konstabel Pynt i Jame-son Land, hvor olieefterforskningsakti-viteterne nu starter for alvor. Omkring 120 mill. kroner er til dato investeret i opbygning af lejren, landingsbanen og materiel til den kommende sæson.

Rummer undergrunden ved Ittoqqor-toormiut, Scoresbysund, olie nok til, at det kan betale sig at udvinde den? – Er det virkelig chancen for et frem-tidigt selvforsynende grønlandsk sam-fund? . . .

Lokalt er fangerne fortsat nervøse for

Jameson Land, november 1985. Foto: Josef Motzfeldt.

efterforskningen, fordi man frygter, at fejl ved en evt. olietransport og dermed følgende forurening vil ødelægge de traditionelle fangstmuligheder. Men Ittoqqortoormiuts borgmester Jonas Danielsen er dog tilfreds med, at 11 unge mænd fra byen er kommet med i anlægsarbejdet. Det betyder jo bl. a. flere penge i kommunekassen.

Den 31. oktober blev årets grønland-ske julemærke afsløret for 12. gang på samme tidspunkt i Landstingssalen i Nuuk og i Folketingets Landstingssal på Christiansborg i København. Et enkelt og klart julemærke i rigtige julefarver og med ønsket om fred på jorden var tegnet af Aaju, Kristian Olsen. Og julemærkeprisen 1985 gik velfortjent til Tuukkaq Teatret i Fjaltring.

Julemærkesalget stiger år for år i Grønland, mens salget i Danmark desværre er stagnerende.

I november takkede den populære Hansepåjuk Gabrielsen af som formand for GIF, Grønlands Idrætsforbund. I tolv år har han på topposten ydet et meget stort arbejde, først og fremmest for at skaffe penge til idrætten i Grønland. Mange husker sikkert, da han i 1970'erne deltog i Dansk Idrætsforbunds fordelingsudvalg. Tilskuddet til Grønland skulle dengang reduceres fra 190.000 kr. til 90.000 kr., – men det lykkedes alligevel Hansepåjuk at vende hjem til Grønland med 400.000 kr.

I de senere år kom så samarbejdet med Faxe Bryggerierne og Nuna Bank, og som en af den afgående formands

store »mærkesager« udkommer i foråret 1986 et idrætsfrimærke, som vil give 250.000 kr. til idrætten i Grønland.

Den 7. november kunne Grønlandsfly holde 25-års jubilæum, og i den anledning har flyselskabet oprettet en rejsestipendiumordning til kunstnere, idrætsfolk og andre, der repræsenterer og gavner det grønlandske samfund.

I november kom også det arrangement i Nuuk, som pressen omtalte som begivenheden for ungdommen i ungdomsåret. Ungdomsorganisationen Sorlak's store stævne med konkurrencer i musik og litteratur. En week-end med oplæsning, teater, folkedans, Breakdance og musik, hvor alt klappede.

»Pika«, musikgruppen fra Narsaq, som stod for både tekst og melodi til

nummeret »Takorusuttarpagit« (Jeg længes efter at se dig), løb af med sejren og hovedgevinsten på 5000 kr. Og de fik oven i købet en uventet invitation fra ICC til at optræde på den næste generalforsamling i 1986, som finder sted i Kotzebue i Alaska.

Forfatterkonkurrencen, som var åben for alle under 30 år i anledning af ungdomsåret, havde 12 deltagere. Og den blev vundet af Marius Josefsen, 21 år, fra Maniitsoq for novellen »Nunatta qaqarsuisa akisuanerat« (Ekkoet fra vort lands fjelde). Andenpladsen gik til Beathe Poulsen fra Atammik, 18 år, for novellen »Nikallussanngillat ilerrup saani« (De mister ikke modet ved graven). Og tredjepladsen fik Mette Olsvig, 20 år, fra Naajat nord for Upernavik, med

Et skolekor sørgede for julestemningen, da årets julemærke blev præsenteret i Landstingssalen i Nuuk. Foto: Lisbet Lyager.

*Teatergruppen Silamiut i Landstingssalen med Daniel Skifte, der præsenterede julemærket og årets prismodtager.
Foto: Lisbet Lyager.*

novellen »Qaqqannguup qaavani« (Oppe på det lille fjeld). – Præmierne var på henholdsvis 3000, 2000 og 1500 kr. plus et uventet årskontingent til Grønlands Forfatterforening.

Sidst i november kunne den grønlandske teatergruppe Silamiut holde 1 års fødselsdag. Ialt 16 personer er nu tilknyttet gruppen, og mange af dem er udklækket på Tuukkaq Teatret i Fjaltring. – Ikke mindre end 10 stykker har Silamiut skrevet og opført på dette ene år, og de har optrådt mange steder langs kysten i sommerens løb, ikke mindst takket være et frugtbart samarbejde med det jubilerende Grønlandsfly.

På fødselsdagen var der premiere på

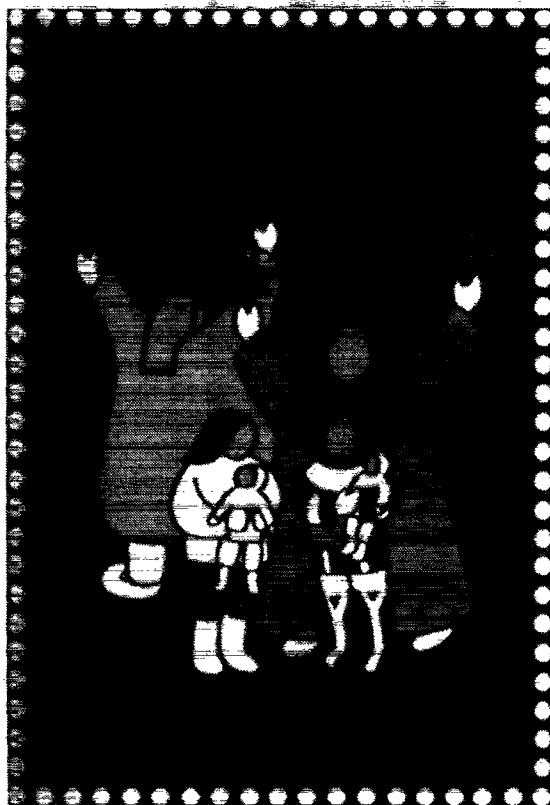
det nyeste stykke »Tikeraq«, og samtidig kunne man aflevere 24 videokassetter med TV's julekalender 1985 til radiofonichef Peter Frederik Rosing.

Og med indgangen til mørketiden så det pludselig lyst ud. EF's sociale fond lovede nemlig, efter flere rykkere, at sende en check på 19 mill. kroner til Grønlands landskasse inden jul. Det var det lovede tilskud for 1982, men uden har Grønland 13,7 mill. kr. til gode fra 1983 og 33,6 mill. kr. fra 1984. Revisorer fra nær og fjern har efter sigende kulegravet og godkendt alt til udbetaling, så pengene kommer vel nok en dag.

Konflikter på arbejdsmarkedet er ikke

usædvanlige. Men denne gang måtte Landstinget ekstra-indkaldes, og Landsstyret måtte gribe ind i den fri forhandlingsret. Alle konfliktramte måtte øjeblikkelig gå i arbejde, og alle ansatte

under Hjemmestyret og i kommunerne måtte nøjes med en 6 pct. lønstigning og et farvel til dyrtiden. Og så bød landsstyreformanden tinget på alkesteg og ønskede alle en fredelig jul.

Rettelser til Regitze Margrethe Søbys artikel »Savigsivik – Vestgrønlandsk indflydelse i en bygd i Thule«, nr. 9 – 1985

Side 245, spalte 1, linie 12: stam-, læs: stamme-

Side 245, spalte 2, linie 5: *Akūnarmiut*, læs:

Akūnarmiut

Side 245, spalte 2, linie 27: *Ūmanáq*, læs: *Ūmánaq*

Side 246, spalte 1, linie 7: han, læs: man

Side 246, spalte 1, linie 17: 1932, læs: 1934

Side 247, spalte 1, linie 4: *Ūmanáq*, læs: *Ūmánaq*

Side 250, spalte 1, linie 41: (*qivitokker*), læs: (*qivitokker*)

Side 253, spalte 1, linie 2: pelse og fugleskind, læs: pelse af fugleskind

Side 256, spalte 1, linie 23: *Imerásunguaq*, læs:

Imerasúnguaq

Side 256, spalte 1, linie 24–25: *Tasius-saq*, læs:

Tasiu-saq

Side 257, spalte 1, linie 7–8: *Morius-saq*, læs:

Moriu-saq

Side 257, spalte 2, linie 3: (*útut*), læs: (*ūtut*)

Side 259, spalte 2, linie 27: flænses den, læs: flænses dem

Side 260, spalte 2, linie 35: *perāgāq*, læs: *perāngāq*

Side 262, spalte 2, linie 41: grønland, læs: Grønland

Side 264, spalte 1, linie 38: *Kristiansen Arrútaq*, læs:

Kristiansen, Arrútaq

Side 264, spalte 1, linie 39: garnera, læs: qarnera